

تصاویری از کشور کلمات

مروری بر زندگی و آثار چند هنرمند فلسطینی

حامد میرزایی

کارشناس انیمیشن و دانشجوی
دکتری هنرهای اسلامی

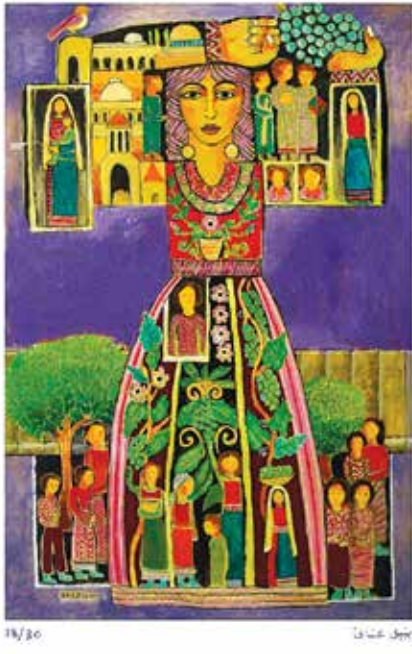
باطوفان الاقصی، منازعه نیروهای مقاومت فلسطین و اشغالگران صهیونیست وارد فاز جدیدی شده است و محال است که شرایط فلسطین به پیش از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ بازگردد. در این میان، هنر فلسطین هم بازتابنده و هم شکل دهنده مبارزات فلسطین بوده و همواره نقش تاریخی خود را برای انقلابی نگاه داشتن وضعیت فلسطین ایفا کرده است. از این روشناخت میراث فرهنگی غنی مردم فلسطین، از جمله هنر و هنرمندان آن‌ها، مهم است. هنرمندان فلسطینی سهم قابل توجهی در دنیای هنر داشته‌اند و مادر این مقاله به بررسی آثار هشت هنرمند فلسطینی و مشارکت آن‌ها در دنیای هنر خواهیم پرداخت. این هنرمندان با وجود چالش‌هایی که با آن روبه‌رو هستند همچنان به خلق آثار قدرتمند و قابل تأمل خود ادامه می‌دهند و با هنر خود مقاومت و خلاقیت روح انسانی و اهمیت بیان فرهنگی در مواقع بحران را به یاد می‌آورند.

۱. نبیل عنانی

نبیل عنانی، از چهره‌های برجسته جنبش هنر معاصر فلسطین، عمری را صرف کشف ماهیت میهن خود از طریق آثار هنری خاطره‌انگیزش کرده است. تجربیات اولیه عنانی، که در سال ۱۹۴۳ در لطران فلسطین به دنیا آمد، عمیقاً با «نکبت» سال ۱۹۴۸ شکل گرفت، دوره‌ای که با تخریب شهرها و روستاهای فلسطین همراه بود. این پس‌زمینه تاریخی او را به کاوش مضامین هویت و میراث فلسطینی در آثارش سوق داد. استعداد هنری عنانی از طریق آموزش رسمی شکوفا شد. عنانی با تحصیل در رشته هنرهای زیبا در دانشگاه اسکندریه مصر در سال ۱۹۶۹ از آنجا فارغ التحصیل شد و سال ۱۹۸۹ مدرک کارشناسی ارشد خود را در رشته باستان‌شناسی اسلامی در دانشگاه قدس اورشلیم گرفت. او به هنر محلی کمک کرد و انجمن هنری فلسطین را در سال ۱۹۷۵ و مرکز هنری الواسطی را در سال ۱۹۹۳ تأسیس کرد. تعهد او به ترویج هنر فلسطین همچنین منجر به تأسیس اولین آکادمی بین‌المللی هنرهای زیبا در فلسطین شد.

هنر عنانی به عنوان بیانی قدرتمند از هویت جمعی فلسطینی عمل می‌کند که اغلب با سانسور مقامات اسرائیلی روبه‌روست. اثر نمادین او، «شمایل فلسطینی» (۲۰۱۰)، نمادی از قدرت و مقاومت مردم فلسطین است. این نقاشی زنی درشت اندام را با لباس گلدوزی شده از رنگ‌های سبز، قرمز و صورتی به تصویر می‌کشد که اورشلیم را بر بازوی خود حمل می‌کند، انگور در دست دارد و روستاییان را در سراسر لباس خود جا داده است.

ویژگی متمایز سبک هنری عنانی استفاده از مواد محلی، از جمله چرم، کاه، رنگ‌های طبیعی و چوب، است. این کار سطوح بافتی را به وجود می‌آورد که به آثار او روح می‌بخشد. مناظر او که هم از حافظه و هم از تخیل الهام گرفته شده است سرزمین آرام فلسطین را به تصویر می‌کشد که از اشغال و شهرک‌سازی به دور است و چشم‌اندازی از امید ارائه می‌دهد. عنانی در آخرین نمایشگاه انفرادی خود به نام «سرزمین و من»، که در گالری کریستین هلیارد لندن در آوریل ۲۰۲۳ برگزار شد، ارتباط عمیق خود با سرزمین مادری‌اش را به نمایش گذاشت. او از طریق تصاویر هندسی

شمایل فلسطینی، نبیل عنانی، ۲۰۱۰

پرجنب و جوش تپه‌های غلتان و درختان بومی زیتون چشم‌انداز خارق‌العاده‌ای از فلسطین ارائه کرد و نقوش فولکلور و رنگ‌های پرچم فلسطین را در هم آمیخت تا بر هویت ملت تأکید کند.

امروز، نبیل عنانی به خلق آثار هنری در کنار همسرش در رام‌الله ادامه می‌دهد. نقاشی‌های او به سراسر جهان سفر کرده‌اند و دیوارهای گالری‌ها را از نیویورک تا توکیو تزئین کرده‌اند و روح پایدار مردم فلسطین و ندای آزادی ملی را به جهانیان یادآوری می‌کنند.